

DOSSIER jonge docenten

Reageren? Dat kan via: redactieonderwijs@mgl.nl

Volg deze serie, tot aan de herfstvakantie, en andere verhalen over dit thema via onze speciale Facebookgroep Onderwijs De Limburger.

VIDEOCOACHING, een kadootje

De meeste middelbare scholen hebben een **begeleidingsprogramma** om startende docenten goed op weg te helpen. Bij het Blariacumcollege in Blerick, deelnemer aan een onderzoeksprogramma van de Rijksuniversiteit Groningen, is dat zeer uitgebreid.

door Kitty Borghouts

Michelle Trienekens (25), lerares Engels, loopt langs de tafeltjes in de klas. Alle leerlingen zitten stil te lezen. Ze controleert het huiswerk dat op de hoek van de tafels ligt. Dan begint de les. De docente vertelt de klas wat er vandaag op het programma staat en schrijft wat op het bord. Dan zet coach Willem van Limpt de video-opname stil. Wat vonden we van het optreden van Michelle?

In een klaslokaal van het Blerickse Blariacumcollege kijken vier startende docenten samen met de coach op een laptop naar beelden van een les in de bovenbouw van het vmbo. Videocoaching. De school begon er enkele jaren geleden mee en Van Limpt vindt het een uitstekend middel. Het is onderdeel van een groter programma, waarin groepsgesprekken van starters met hun coach een belangrijk onderdeel zijn. Het is, aan het begin van het nieuwe schooljaar, duidelijk weer even wennen voor de jonge leraren, blijkt bij de eerste bijeenkomst na de zomervakantie. Daniëlle van den Brand uit Blerick, docente economie en met 21 jaar de jongste van het docentenkorps, heeft de zomervakantie deels doorgebracht om haar wiskunde bij te spijkeren, een vak waarin ze in de toekomst ook les wil geven. Nu de lessen weer begonnen zijn, zal dat tussen de bedrijven door moeten. De avond, zegt ze, probeert ze te vermijden, omdat ze haar rust nodig heeft. De coach knikt instemmend. Lerares wiskunde Chantal Gubbels (27) uit Baarlo is strikt genomen geen starter meer. Immers: ze gaf al vier jaar les op andere scholen in de regio. Maar op het Blariacum is ze nieuw, en daarom draait ze mee in het startersprogramma. Ze was, na haar eerste jaar op de Blerickse school, hard toe aan de grote vakantie. Maar nu is haar accu weer vol. Het wordt een jaar met nieuwe uitdagingen: ze wil haar masterstudie afmaken en voor het eerst is ze ook mentor. Jos van Mil (51) uit Sittard, leraar scheikunde, completeert de groep. Geen jonge docent, maar een zij-instromer. Na een carrière als docent ict aan de Hogeschool Zuyd en acht jaar als bedrijfstrainer, besloot hij zijn oorspronkelijke opleiding als scheikundig technoloog te benutzen. Via een eenjarige masterstudie aan de TU Eindhoven hoopt hij in het onderwijs te aarden.

“Een goede begeleiding dwingt docenten zich te ontwikkelen. Wij faciliteren dat.”

Coach Willem van Limpt

Coach Willem van Limpt toont videobeelden van de les van Michelle Trienekens.

Alle vier leggen ze in deze groepsgesprekssessie verrassend gemakkelijk uit waar ze tegenaan lopen in de klas. Hoe het staat met hun stressgehalte. Michelle vindt het mentoraat dat erbij is gekomen wel zwaar. Eigenlijk is de regel dat tweedeaars nieuwkomers deze rol nog niet op zich nemen, maar de Venlose had zelf aangegeven dat wel al heel graag te willen. Haar eerste ouderavond is net achter de rug, dat was spannend. Jos heeft enorm veel nakijkwerk en vindt het lastig dat niet altijd meteen weg te kunnen werken. De leraren geven elkaar tips. Dan

volgt een opdracht: ze moeten opschrijven wat ze vorig jaar geleerd hebben, waar ze mee geworsteld hebben en wat ze er komend jaar mee willen. Lets later volgt een moeilijker opdracht, als ze moeten noteren wie ze echt zijn, waar ze voor staan en hoe ze hun rol als docent zien. Komend jaar zal vooral klassenmanagement centraal staan, kondigt coach Willem aan.

Dan de video-opnames. Er worden complimenten uitgedeeld. Michell spreekt zacht voor de klas, maar dat dwingt juist ook af dat leerlingen stil zijn. „Maar toen je straf-

werk uitdeelde, sprak je juist harder”, zegt Jos. „Dat was goed.” De structuur in de les is prima, concludeert Willem. En de lichaamstaal ook: Michelle straalt rust uit, ze staat relaxed voor de groep. Haar positie in het klaslokaal is de juiste: middenvoor. „Je stáát, je verstopt je niet”, complimenteert de coach. Willem van Limpt is nu zo'n acht jaar docentenbegeleider. In rap tempo zag hij het programma steeds verder aangekleed worden. Hij ziet de progressie die de startende docenten in drie jaar tijd doormaken. „Ik zie de groei. Je kunt in de loop van het schooljaar steeds duidelij-

ker zien: die is meer docent aan het worden.” Wat hem opvalt, is de greetigheid waarmee starters dingen willen leren. En hun openhartigheid over

dingen die niet goed gaan. „Jezelf terugzien op een video-opname is best heftig”, zegt de coach, die een training volgde in het geven van feedback met behulp van video.

„Het is niet bedoeld om de docent te wijzen op onvolkomenheden, al is het soms wel pijnlijk. Je kunt niet aan de beelden ontsnappen. Maar wij zeggen: het is voor de starters een kadootje dat wij dit doen.” De vier starters in het groepje hebben er inderdaad geen moeite mee zichzelf terug te zien. Binnenkort moeten ze bij elkaar op lesbezoek, om daarna elkaars werkwijze en houding te bespreken. En er komen dit schooljaar weer veel individuele coachingsgesprekken, zowel met een oudere vakcollega als met een teamcoach. „Het zijn langzamerhand wel wat veel gesprekken”, verzucht Chantal Gubbels. Al met al zijn de starters blij met het uitgebreide programma. Maar zeker ook met de duidelijke, uniforme nageleefde regels waarmee alle leraren op het Blariacumcollege werken. „We hanteren bij het vmbo de vier R's: respect, rust, ruimte en regelmaat”, zegt Michelle. „De regels bespreken we ieder schooljaar met elkaar. Of je het er mee eens bent of niet, iedereen voert diezelfde regels uit. Voorbeeld? De les begint met een rustmoment. De leerlingen moeten de eerste vijf minuten lezen in een zelf meegebracht boek. Of de krant, ook goed. Leerlingen die niks bij zich hebben, moeten vijftien minuten nablijven. Zo zijn er meer collectieve regels afgesproken.” „In het begin vond ik dat een keurslijf”, zegt beginnend docent wiskunde Bjorn de Bruijn (27) uit Helmond. „Maar nu merk ik hoe fijn dat is. Leerlingen weten dat ik iedere les eerst de snio-lijst (spullen niet in orde) na moet lopen. Drie keer een snio-aantekening is een turtje terugkomen. Niet alleen de leerlingen zijn gebaat bij die strakke structuur, wij ook. Zeker een beginnend docent geeft dat veel rust. En dat is welkom; er is al zoveel waar je op moet letten.” De videochaotie bracht Bjorn de Bruijn op het idee om het middel ook op een andere manier in te zetten. „In mijn eerste jaar had ik een heel pittige zvmbo-klas. Ook andere docenten hadden daar moeite mee. Toen heb ik die klas bij een collega gefilmd en die opnamen toen niet alleen met collega's besproken, maar uiteindelijk ook aan de klas zelf laten zien. Dat was op een moment dat ik er helemaal klaar mee was. Ik gooid mijn boeken op tafel, had het helemaal gehad. Toen heb ik de leerlingen geconfronteerd met hun eigen gedrag op beeld. Daarop volgde een pittig groepsgesprek. Daar hebben ze het nu nog over.”